

Psykologer ut på banen

TEKST

Grethe Nordhelle

PUBLISERT 5. august 2010

Mekling er en krevende prosess med behov for profesjonalisering, og både nasjonalt og internasjonalt ser vi en utvikling og utvidelse av fagfeltet. Mekling kan forstås som en uformell prosess der en upartisk tredjeperson hjelper partene til å komme frem til en gjensidig akseptabel løsning på konflikten, men hvor meklere selv ikke har autoritet til å fastsette løsningen (Nordhelle, 2009). Enkelt sagt har meklere ansvar for prosessen, mens partene har ansvar for resultatet. Men skal vi drive god prosessledelse, må vi utvikle den nødvendig meklingsfaglige profesjonskompetansen. Dette utvikles både gjennom økt kunnskap om konflikters røtter og dynamikk, og bedre ferdigheter i konflikthåndtering. Utover å utvikle et stort repertoar av metodiske grep og teknikker, må man også være seg bevisst de holdningene man som mekler møter konflikter med og de dilemmaene prosessen gir. Alt dette er matnyttig fagkompetanse for de fleste profesjoner, men er likevel stemoderlig behandlet i psykologutdannelsen. Med tanke på at man som psykolog ofte møter mennesker i konflikt, kan vi med fordel erverve oss mer av denne kompetansen, enten vi mekler selv eller er engasjert i annet klientarbeid.

«Som fag bygger mekling på generell psykologisk kunnskap som anvendes på ulike konfliktarenaer. Og andre yrkesgrupper som bedriver mekling kan ikke uten videre opparbeide seg denne kompetansen»

Systematiske, kliniske observasjoner av erfarne meklere praksis har gitt oss den kanskje mest verdifulle kunnskapen om mekling og hvilke ferdigheter som kreves. Særlig innenfor internasjonal familiemekling, og ikke minst blant psykologer, finner vi en rekke slike studier som gir oss den erfaringsbaserte kunnskapen som er nødvendig for å mestre en krevende meklerrolle. Men i tillegg kreves både generell psykologisk kunnskap og spesifikk konfliktpsychologisk kunnskap. Og ikke minst kreves det trening på ferdighetene og intervensjonene, slik at mekler kan styre unna minefelt og manøvrere partene inn i konstruktive prosesser.

Viktig faglig fordypning

Konfliktpsykologien gir altså faglig dybde til meklingsfeltet, men kunnskapen hentes også fra andre fagfelt, som det sosialantropologiske hvor viktigheten av å forstå konflikten ut fra den kulturen den utspiller seg i er sentralt, enten kulturen er en variant av en norsk lokalkultur eller etniske utfordringer i møte mellom ulike kontinenters kulturer. I vår tid, der store folkevandringer krysser landegrensener, arbeider psykologen i en multikulturell kontekst enten man er mekler eller klinisk psykolog. Da må også konfliktpsykologien gjøre den kulturelle dimensjonen til en viktig del av konfliktanalysen og de påfølgende metodiske grepene.

Det mest utfordrende temaet i konfliktpsykologi opplever jeg er maktperspektivet. En mekler forutsettes å gjennomskue maktubalanse mellom partene og ta grep for å balansere denne ubalansen. Dette temaet har opptatt meg mer og mer i min mangeårige praksis som mekler, og utdypes i bøkene *Mekling II. Sentrale temaer i konflikthåndtering* og *Manipulasjon*. Mekleren må selvsagt være seg bevisst på ikke bli påvirket av parter med en skjult hensikt, ikke minst fordi slik påvirkning står i veien for det nødvendige, mer objektive blikket på virkeligheten.

Psykologer har et fortrinn

Mekling som fag tilhører ikke psykologene alene, men er tverrfaglig. Selv har jeg arbeidet med mekling i min praksis i tre faser: først som advokat, deretter som psykologstudent og advokat og til slutt som psykolog.

Ikke minst jurister er en yrkesgruppe opptatt av å tilby sine tjenester som mekler på ulike konfliktarenaer, et tilbud som har eksplodert de siste årene. Men mange jurister starter med mekling etter kun et to til tre dagers kurs, og gjennom jusstudiet er undervisning i relasjonskompetanse og andre sentrale psykologiske temaer for å drive mekling fraværende. Den relevante kunnskapen disse meklerne har, er enten ervervet gjennom personlige eller yrkesmessige erfaringer, men settes sjelden inn i en bredere psykologfaglig sammenheng. Mekling som utøves på et så spinkelt faglig fundament, kan nok fungere der konflikten ikke er svært fastlåst og hvor partene ikke har en relasjon over tid. Fokus er da kun på å finne en løsning her og nå, og jurister har sin styrke i det å strukturere parter til å holde seg til det saklige relevante og ta et aktivt ansvar for prosessen. Dette er ferdigheter mange psykologer som driver med mekling må arbeide med over tid for å bli tilsvarende dyktige til. Til gjengjeld har psykologer helt grunnleggende kunnskaper om menneskelig adferd, kunnskap som er helt essensiell for å gjøre en god jobb i *krevende* meklingsaker. For det var først gjennom psykologistudiet at jeg fikk en fagforståelse jeg kunne bruke til å utvikle både min egen meklingspraksis og meklingsfaget.

Som fag bygger altså mekling på generell psykologisk kunnskap som anvendes på ulike konfliktarenaer. Og andre yrkesgrupper som bedriver mekling kan ikke uten videre opparbeide seg denne kompetansen. Psykologer utgjør derfor en viktig ressurs for å etablere et dyktig meklingskorps. Men det krever at psykologene kommer på banen, og jeg håper at vi med dette temanummeret kan stimulere til det.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 47, nummer 8, 2010, side 674-675

TEKST

Grethe Nordhelle, Psykolog og advokat, privat praksis